

İsveç Eğitim Sistemi ve Mesleki Eğitim Uygulamaları

Murat YİĞİTTEKİN

Neler var?

Genel Bilgiler

İsveç Eğitim Sistemi

İsveç Mesleki Eğitim Sisteminin Tarihsel Yapısı

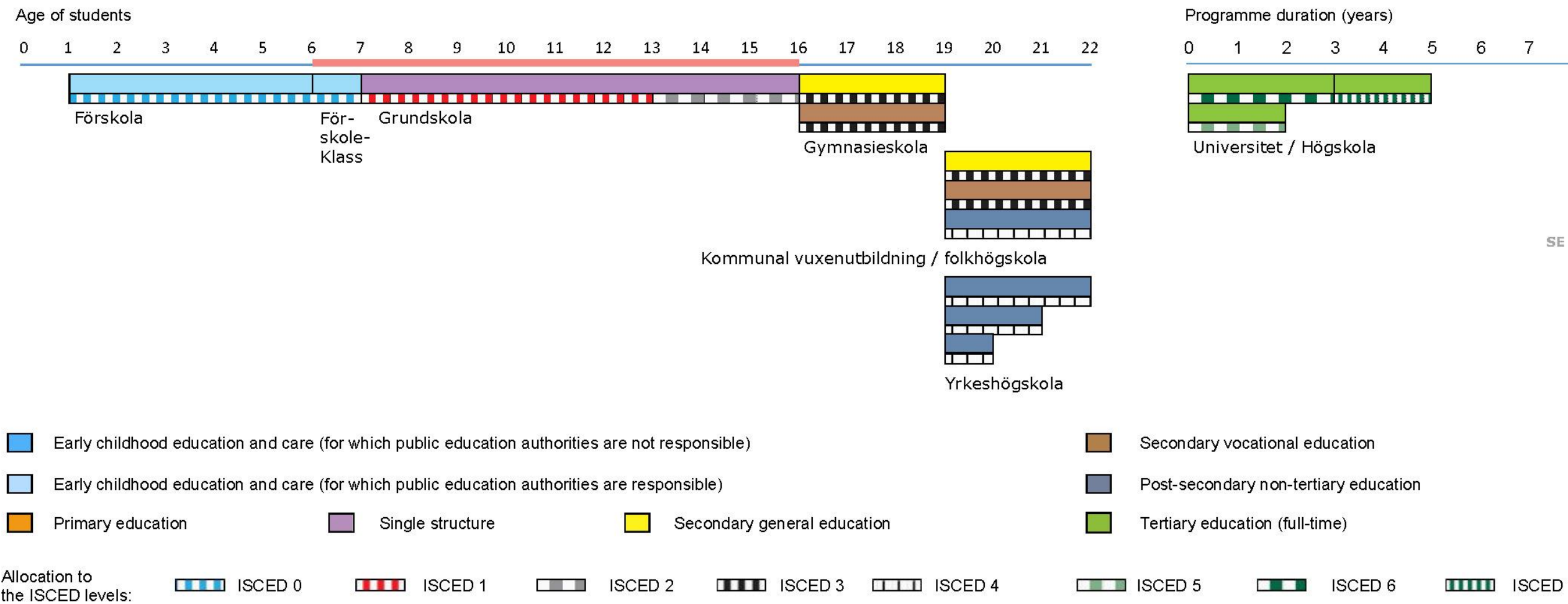
İsveç Mesleki Eğitim Sistemi Uygulamalar

İstatistikler

Genel bilgiler;

- 2020 yılı tahmini nüfusu 10.377.781 olan İsveç'in yüz ölçümü 450.295 km²'dir.
- Başkent ve en büyük şehir *Stockholm*'dür.
- 2021 yılı GSMH \$589,75 milyardır. Kişi başına düşen GSMH ise 2021 yılı için 55.566 dolardır. 2021 yılı enflasyon oranı %2,2'dir.
- Ülkenin %8,7'si işsizdir (2021).
- NATO ve AB üyesidir.

Sweden – 2023/2024

Eğitim Sistemi

Eğitim Sisteminin Yapısı

- İsveç, merkezi düzeyde tanımlanan hedefler ve öğrenme sonuçları tarafından yönlendirilen, **merkezi olmayan bir eğitim sistemine sahiptir**. Hükümet genel sorumluluğa sahiptir ve her düzeyde eğitimin çerçevesini belirler.
- İsveç'teki belediyeler şu okullarda eğitimi organize etmekten sorumludur;
 - Okul Öncesi (Förskola)
 - Okul Öncesi Sınıfı (Förskoleklass)
 - Zorunlu Okul (Grundskola)
 - Lise (Gymnasieskola)
 - Belediye Yetişkin Eğitimi (Belediye Yetişkin Eğitimi, Komvux)
 - Göçmenler İçin İsveççe Eğitimi (İsveç Eğitimi)
 - Boş Zaman Merkezleri (Fritidshem)
 - Hibe Destekli Bağımsız Okullar (Bağımsız Okullar)
- Bu okulların finansmanının büyük kısmı belediye vergi gelirlerinden gelir. Hibe destekli bağımsız okullar herkese açıktır ve belediye okullarıyla aynı müfredatı uygular.

Okul öncesi eğitim

- Okul öncesi sınıf (förskoleklass) 2018 yılından bu yana tüm çocuklar için altı yaşına girdikleri yıldan itibaren zorunludur.
- Zorunlu okul (grundskola) yedi yaşında başlar ve 16 yaşında sona erer.
- Anaokulu (förskola) büyük ölçüde sübvansede edilmektedir ve yaklaşık bir yaşından itibaren mevcuttur.
- Çocukların yüzde 90'ından fazlası okul öncesi eğitime devam etmektedir.

Zorunlu Eğitim

İlkokul-Ortaöğretim-Birincil Lise

- İsveç'te zorunlu eğitim dört aşamadan oluşur;
 - Anaokulu/ kreş, 6 yaşında tüm çocuklar için ilköğretim yılına kadar zorunlu.
 - 1-3. sınıfları içeren ilköğretim,
 - 4-6. sınıfları içeren ortaöğretim
 - 7-9. sınıfları içeren birincil-lise eğitimi
- Zorunlu okullar (grundskolor) belediyeler tarafından ya da hibe destekli bağımsız okullar (fristående skolor) olarak işletilebilir.
- Zorunlu eğitim seviyesindeki okullar - belediye okulları ve bağımsız okullar - öğrencilerin ikamet ettiği belediyeden alınan belediye hibeleri ve devlet hibeleri ile finanse edilir, yani hibe destekli ve ücretsizdir.
- Zorunlu eğitim seviyesinde **özel, ücretli okullar bulunmamaktadır**. Hibe destekli okulların ücret almasına izin verilmez.

Ortaöğretim/Lise

Lise, genellikle 16 ila 20 yaş arası öğrenciler içindir ve **zorunlu değildir**.

Lise düzeyi 18 düzenli ulusal programı içermektedir;

Bunların, **altısı** yükseköğretime hazırlık programı ve **on ikisi** mesleki programıdır.

İsveç'te Mesleki Eğitim Tarihsel Yapı

- Eğitimin amacı ve rolüne ilişkin görüşler tarihsel olarak **genel becerilerin geliştirilmesi** ile **beceri kazandırmada eğitimin öneminin vurgulanması** arasında gidip gelmiştir.
- Eğitimin organizasyonu ve sunumunda devletin ve çalışma hayatının rolü ve aralarındaki koordinasyon da zaman içinde değişmiştir.

İsveç'te Mesleki Eğitim Tarihsel Yapı

- 1970 yılında, mesleki programların iki yıl sürdüğü ve genel eğitim derslerinin oranının eski mesleki okullara kıyasla arttığı entegre bir lise başlatılmıştır. Lise eğitiminde mesleki eğitimin giriş niteliğinde olması ve ancak öğrenciler çalışan olduklarında tamamlanması amaçlanmıştır.
- 1994 yılında, mesleki ve akademik yönelimli programların birbirine benzediği, ancak yükseköğretime hazırlık ve mesleki hazırlık programları arasında bölündüğü, ders temelli bir ortaöğretim okulu uygulamaya konmuştur. Bu eğitim programlarının yaklaşık üçte biri zorunlu temel derslerden oluşmaktaydı ve bu dersler aynı zamanda her iki yolu seçen öğrenciler için de yükseköğretime temel uygunluk sağlamaktaydı.
- 2011 yılında ortaöğretimde yapılan bir reformla öğrencilerin yükseköğretime ya da mesleki eğitime hazır olma durumlarının güçlendirilmesi ve başarılı bir şekilde tamamlandıktan sonra doğrudan işgücü piyasasına girebilmeleri amaçlanmıştır. Mesleki eğitimde temel dersler için ayrılan süre yaklaşık dörtte bire düşmüş ve yükseköğretime uygunluk seçmeli hale gelmiştir.
- İsveç Yüksek Mesleki Eğitim Ulusal Ajansı (Myndigheten för yrkeshögskolan) 2009 yılında kurulmuştur ve o zamandan beri İsveç'teki 'yüksek mesleki eğitim' (yrkeshögskoleutbildning-YH) ile ilgili konulardan sorumludur.

İsveç'te Mesleki Eğitim Lise Düzeyi Mesleki Eğitim

- Zorunlu eğitimin ardından 16 yaşına gelen öğrenciler, mevcut 12 mesleki programdan (yrkesprogram) birine ya da lise eğitiminde (gymnasieskola) mevcut 6 genel yükseköğretime hazırlık programından (högskoleförberedande program) birine devam etme hakkına sahiptir.

İsveç'te Mesleki Eğitim

Lise Düzeyi Mesleki Eğitim

Lise düzeyinde mesleki eğitim, öğrencileri işgücü piyasasına hazırlamayı amaçlayan ulusal mesleki programlardan oluşmaktadır. Mesleki programlardaki öğrenciler ya '**okul temelli eğitime**' (skolförlagd utbildning) ya da '**çıraklık eğitime**' (lärlingsutbildning) katılabilirler.

İsveç'te Mesleki Eğitim *Lise Düzeyi Mesleki Eğitim*

Lise düzeyinde **belediye yetişkin eğitimi**, yetişkinlere lise tarafından sağlanan seviyeye karşılık gelen bir bilgi sağlamayı amaçlamaktadır. Belediye yetişkin **eğitiminde ulusal olarak belirlenmiş programlar mevcut değildir**; bunun yerine kurslar yetişkin öğrencinin ihtiyaçlarına ve koşullarına göre sunulmaktadır.

İsveç'te Mesleki Eğitim

Lise Düzeyi Mesleki Eğitim

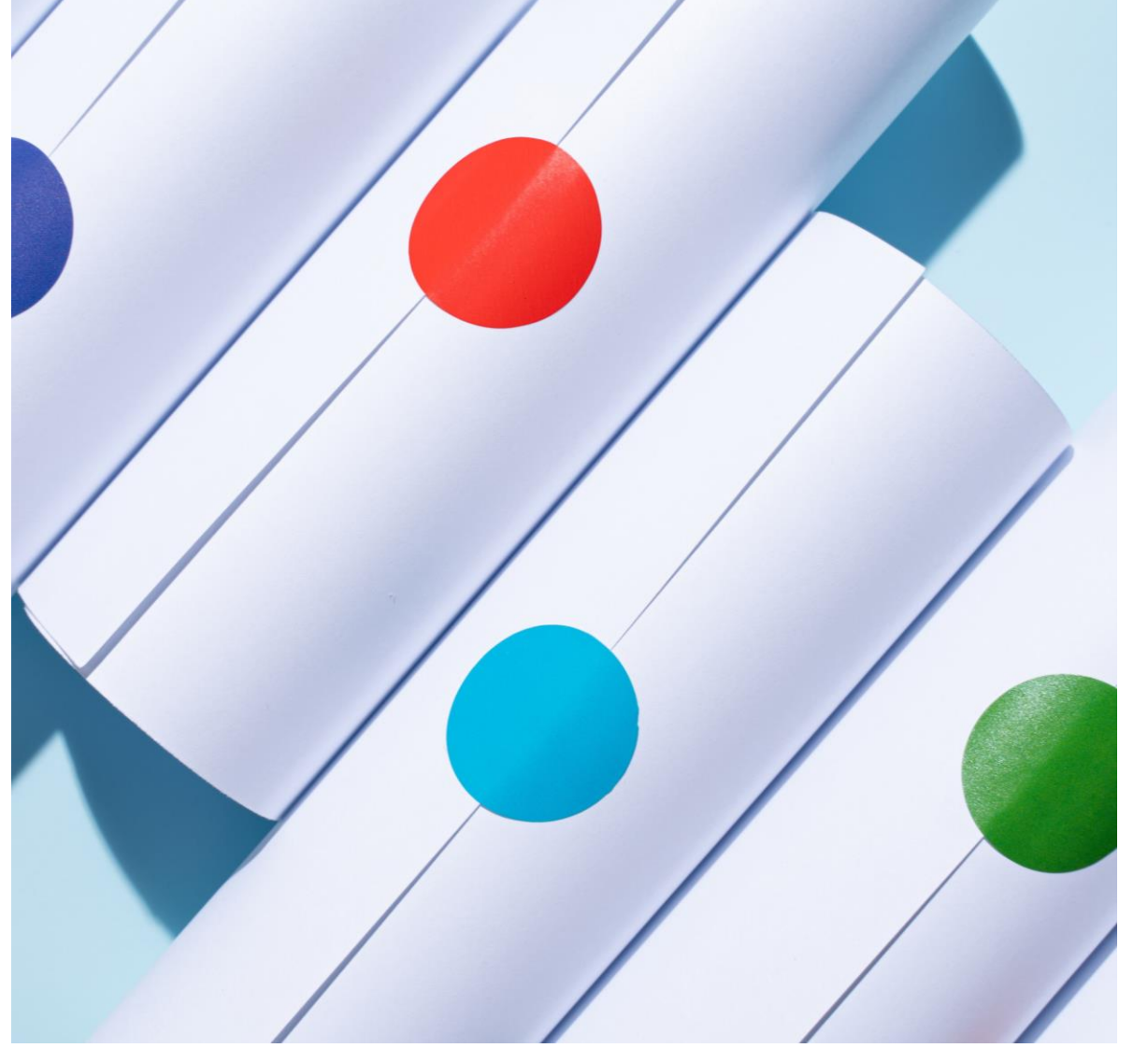
- Genel olarak 16 ila 20 yaş arası gençlerin katılabildiği lise düzeyindeki mesleki programlar genellikle üç yıl sürmektedir.
- Program yapısı ve dersler merkezi olarak ulusal düzeyde belirlenmektedir.
- Temel dersler olarak adlandırılan üst ortaöğretim zorunlu dersleri, üst ortaöğretimdeki tüm programlarda yer almakla birlikte, mesleki programlar ile yükseköğretime hazırlık programları arasında kapsam açısından farklılık göstermektedir. Bu dersler İngilizce, tarih, beden eğitimi ve sağlık, matematik, fen bilgisi, din, sosyal bilgiler ve İsveççe ya da ikinci dil olarak İsveççedir.
- Modüler programlar nedeniyle, ortaöğretim mesleki eğitim ve öğretimdeki öğrenciler, çalışma yollarını değiştirirken başarıyla tamamladıkları bir veya daha fazla dersi üst ortaöğretim düzeyindeki başka bir programa (belediye eğitimi dahil) aktarabilirler.

İsveç'te Mesleki Eğitim

Lise Düzeyi Mesleki Eğitim

- Liseye kabul koşulları, mesleki programlar ile yükseköğretim hazırlık programları arasında farklılık göstermektedir. Bir mesleki programa kabul edilebilmek için öğrencilerin İsveççe veya ikinci dil olarak İsveççe, İngilizce, matematik ve diğer beş zorunlu okul dersinden geçer not almaları gerekir. Yükseköğretim hazırlık programlarına kabul koşulları daha yüksektir ve bu nedenle diğer dokuz zorunlu okul dersinden geçme notu gerektirir.

İsveç'te Mesleki Eğitim

Lise Düzeyi Mesleki Eğitim

- Dokuz yıllık zorunlu eğitimin ardından, **öğrenme güçlüğü olan öğrenciler**, zihinsel engelli öğrencilere yönelik bir lise programında (Gymnasiesärskola) dört yıllık eğitim alma hakkına sahiptir. Zihinsel engelli öğrencilere yönelik üst orta okullar sekiz ulusal program ve bireysel program sunmakta ve öğrencileri mesleki hayata hazırlamayı amaçlamaktadır. Benzer şekilde, yetişkinlere yönelik özel ihtiyaç eğitimi (Särskild utbildning för vuxna) zihinsel engelli yetişkinlere yöneliktir.

İsveç'te Mesleki Eğitim

Yükseköğretim düzeyinde Mesleki Eğitim

Yükseköğretim düzeyinde Mesleki Eğitim ve Öğretim programlarının çoğu, uygulamalı bilim üniversiteleri (yrkeshögskolan) tarafından işverenler ve endüstri ile yakın işbirliği içinde sağlanmaktadır.

Yüksek mesleki eğitim, işgücü piyasasının ihtiyaçlarına dayanmaktadır ve dolayısıyla açık bir yeterlilik talebinin mevcut olduğu **belirli alanlarda sunulmaktadır**.

Programların çoğu iki yıllık tam zamanlı eğitimleri kapsar ancak altı ay veya daha uzun da olabilirler.

Yüksek mesleki eğitime hak kazanmak için başvuru sahibinin liseden veya belediye yetişkin eğitiminden diplomaya sahip olması gerekir.

İsveç'te Mesleki Eğitim

Mesleki Eğitimin Diğer Türleri

İşbaşında Eğitim: İşyerinde yeterlilik geliştirme veya eğitime ilişkin konular genellikle ulusal veya yerel düzeyde işgücü piyasası ortakları arasındaki anlaşmalarda düzenlenir.

Yaygın Yetişkin Eğitimi: Yaygın yetişkin eğitimi, devlet liseleri (folkhögskolor) ve yetişkin eğitimi derneklerinde (studieförbund) devlet tarafından belirlenen müfredat veya müfredatlarla sınırlı olmayan eğitimi kapsar. Her halk lisesi veya yetişkin eğitimi derneği, kendi eğitim tekliflerinin içeriğine ve organizasyonuna karar verir.

İsveç'te Mesleki Eğitim

Mesleki Eğitimin Diğer Türleri

İşgücü piyasası politika programları: İsveç Kamu İstihdam Servisi (Arbetsförmedlingen), bireylerin bir iş edinme veya işi sürdürme fırsatlarını güçlendirmeyi amaçlayan bir dizi farklı faaliyet ve programdan sorumludur. Programlar, İşgücü Piyasası Politika Programları Yasası (lagen om arbetsmarknadspolitiska program) (Riksdagen, 2000) ve İşgücü Piyasası Politika Programları Yönetmeliği aracılığıyla düzenlenmektedir.

Özel VET: Mesleki Eğitim sağlayan birçok özel şirket ve diğer kuruluşlar bulunmaktadır. Bu, birkaç günlük kısa kurslardan, bir ila iki yıllık daha uzun programlara kadar çeşitli mesleki alanları kapsayabilir.

İsveç'e İlişkin Bazı İstatistiklerin İzlanda, Hollanda ve Türkiye ile Karşılaştırması (2018 TALIS)

Time		2018			
Variable		Who the teachers are			
		Female teachers	Teachers' average age	Teachers' average work experience as a teacher	Teachers aged 50 and above
Unit		Percentage	Years		Percentage
Measure		Value	Value	Value	Value
Country					
Sweden		65,8	45,7	15,7	36
Iceland		73,3	46,2	15,2	37,8
Netherlands		53,2	42,9	16,2	32,2
Türkiye		55,8	35,5	10,9	6,3
OECD average		68,3	44,1	17,0	34,4
Data extracted on 12 Mar 2024 08:24 UTC (GMT) from OECD.Stat					

İsveç'e İlişkin Bazı İstatistiklerin İzlanda, Hollanda ve Türkiye ile Karşılaştırması (2018 TALIS)

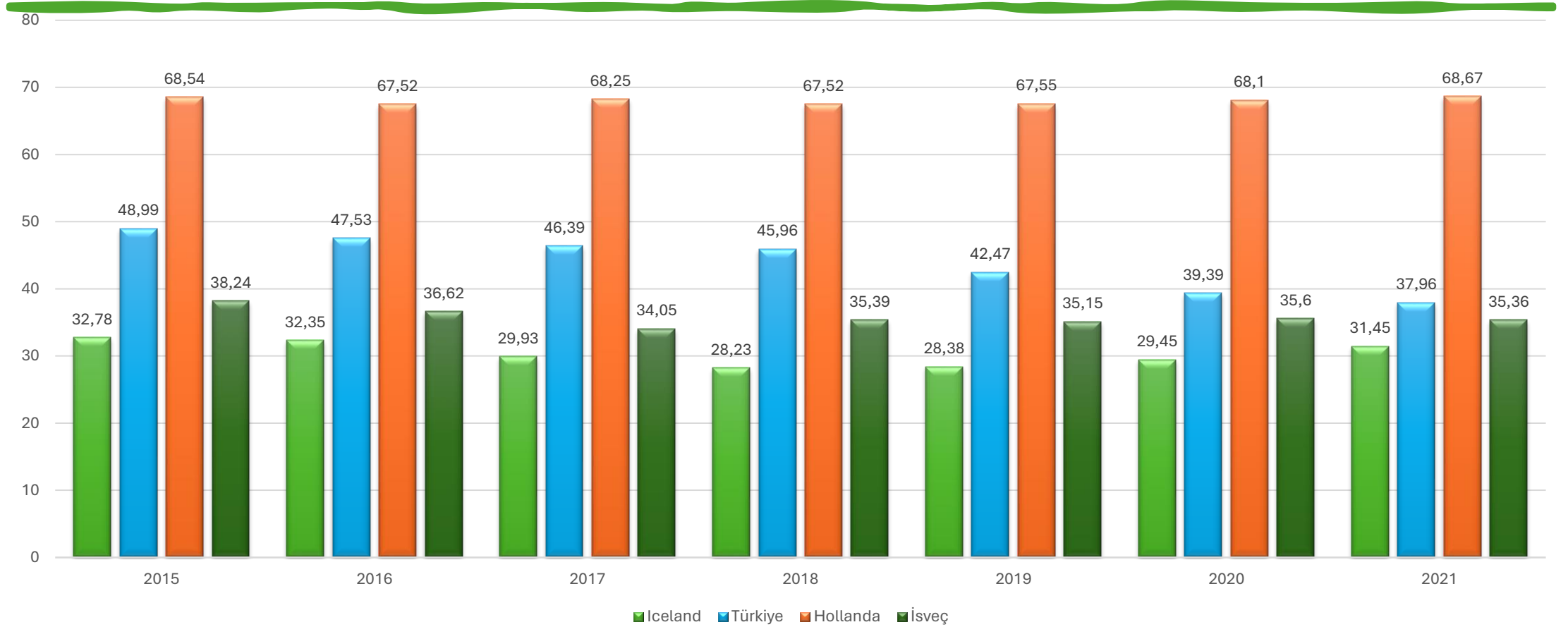
Time		2018			
Variable		Who the principals are			
		Female principals	Principals' average age	Principals' average work experience as a principal	Principals aged 60 and above
Unit		Percentage	Years		Percentage
Measure		Value	Value	Value	Value
Country					
Sweden		68,7	52	8,6	24,4
Iceland		60,4	51,8	9,9	17,8
Netherlands		37,9	53,9	11,9	28,8
Türkiye		7,2	43,1	6,7	7,2
OECD average		47,3	52,2	9,7	20,0
Data extracted on 12 Mar 2024 08:27 UTC (GMT) from OECD.Stat					

İsveç'e İlişkin Bazı İstatistiklerin Hollanda, İzlanda ve Türkiye ile Karşılaştırması (OECD 2020)

		Primary	Secondary					Post-secondary non-tertiary	Primary, secondary and post-secondary non-tertiary	Tertiary				Primary to tertiary	Primary to tertiary (excluding R&D)
			Lower secondary	Upper secondary			All secondary			Short-cycle tertiary	Bachelor's, master's and doctoral or equivalent	All tertiary	All tertiary (excluding R&D)		
				General programmes	Vocational programmes	All programmes									
Countries															
Sweden		13 997	13 857	12 198	16 797	13 939	13 902	8 263	13 865	7 011	28 443	26 215	12 391	15 994	13 611
Iceland		15 206	17 077	12 148	18 829	13 822	15 242	18 191	15 262	16 128	16 128	16 128		15 444	
Netherlands		11 188	15 364	13 260	17 865	16 324	15 848		13 855	12 485	21 779	21 642	13 715	15 714	13 822
Türkiye		4 108	4 037	4 248	6 485	5 109	4 603		4 446			9 288	7 418	5 352	5 002
OECD average		10 658	11 941	11 379	13 216	12 312	11 942		11 352	12 266	19 775	18 105	12 693	12 647	11 576

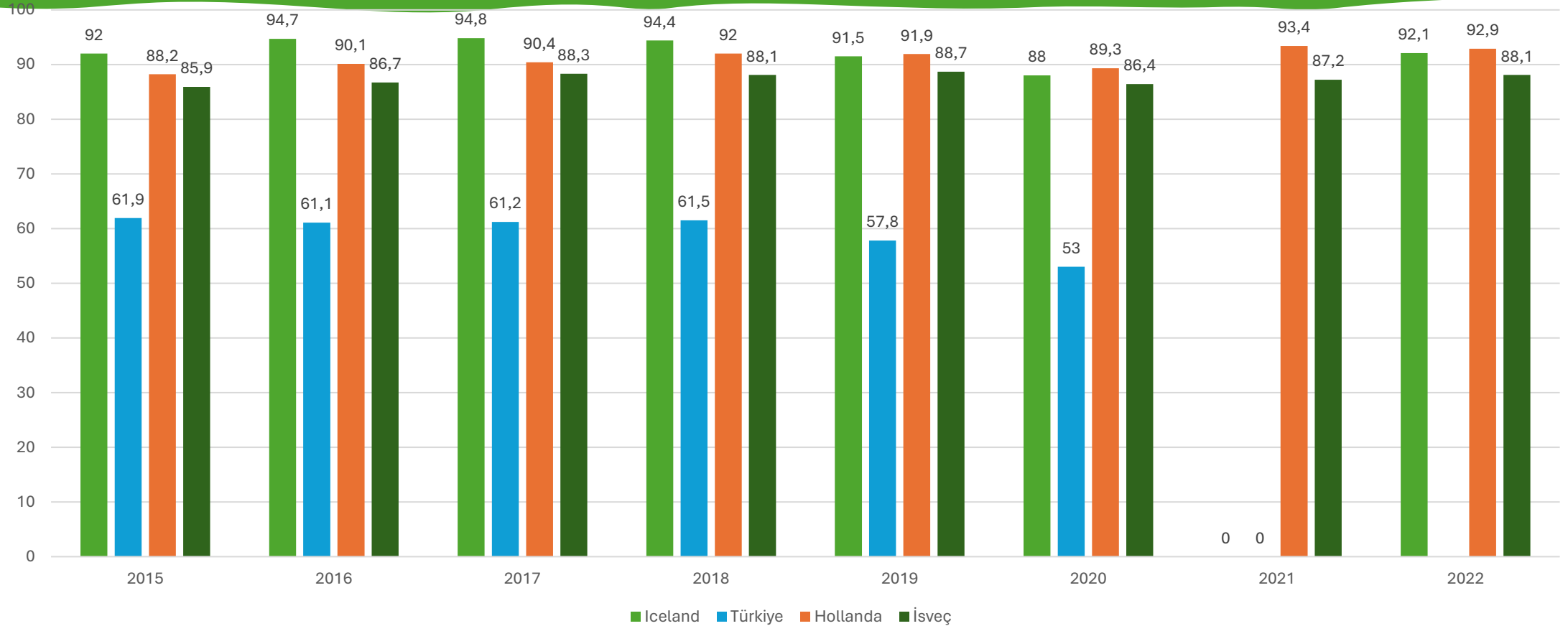
İsveç'e İlişkin Bazı İstatistiklerin İzlanda, Hollanda ve Türkiye ile Karşılaştırması (CEDEFOP)

(Ortaöğretim Öğrencileri İçerisinde Mesleki Eğitim Öğrencilerinin Payı)

Hollanda'ya İlişkin Bazı İstatistiklerin İzlanda ve Türkiye ile Karşılaştırması (CEDEFOP)

(Yeni Mesleki Eğitim Mezunlarının İstihdam Edilme Oranları)

Teşekkürler...
